

KÖÖSI KAATRA

ALHAISO-
LAULUJA

KÖSSI KAATRA

ALHAISOLAULUJA

HELSINKI - OSAKEYHTIÖ TYÖ

HELSINGISSÄ 1922
OY TYÖN KIRJAPAINOSSA

MUUT LAULOIVAT . . .

Muut lauloivat laulunsa yksilöille;
runot helkkyvät heitä on ain ihannoineet.
Mut lauluni mun — ei heille ne soineet,
mun virteni joukoille, joukkojen töille.

Kaikk' kalpenee, mitä loi joku pylväs,
joka taikurin työ, teko sankarin suuri,
sen rinnalla, nyt mitä tarjoo juuri
työnarmeijan askare ankara, ylväs.

Mikä taivaita hipova haltio harras,
mikä hurmio huokuu sen luomisen työstä,
kun tietänsä raivaa se orjuuden yöstä,
joka askele allansa pettävä parras.

Ja mi voima ja suuruus ja tarmo ja tahto:
lakin seitteinä särkyvät tieltänsä tokeet
ja turhia kaikk' ovat kahlimiskokeet,
kuin paasi se seisoo; on vastustus vahto.

Ja vaikka sen runteli vaiva jo varhain
ja pakko sen säälistä ristille paiskas
ja raakana riemunsa rahdutkin raiskas,
ei sammunut sentään sen sielussa parhain.

Ei kaikonnut kaipio raatajarinnan,
vaan puhkesi ain yhä uutehen kukkaan.
Elon nurjuus juuri sen istutti rukkaan
ja kalliin siitä hän suoritti hinnan.

Hyve, kauneus, kaikkihan kaipiossansa,
mi kiihtää ja käskee ja vaativi loitos.
Hyvän, kauniin puolesta juuri sen koitos.
Elon arvoja vaalivi kahlittu kansa,

jolt' itseltä riistetty kaikki on ammoin,
mitä ilmi se loi, mitä kylvi ja niitti. —
Mitä suurempaa, jota kantelo kiitti?
Mitä synkempää, jota soisi se kammoin?

I

RUNOKRONIKKAA VUODELTA 1917

PURKAUS

Polot syylliset, surkaa,
tulivuori jo kun tuhatvuotinen purkaa,
kun uumenet uhkaa,
saa päitenne päälle nyt tulta ja tuhkaa.

Niin naurunne ilkkui,
ilo kaihdettu katseestannehan vilkkui:
"Sen hiillos jo hiutui,
tuli tukahtui, palo piillyt jo riutui,

se on sammunut vuori,
typötyhjä, hengetön, hiiltynyt kuori!"—
Ja sen poljitte pintaa
kuin lyyhistyneen elinorjanne rintaa.

Mut katso: se havas.
Tulikitansa kaamean kraatteri avas,
heräs syvyyden sielu.
On, ilkkujat, allanne ahmaava nielu.

Jo, herjaajat hullut,
tilinpäivä on tuima ja tuikea tullut,
soi tuomion soitto,
uus aika on eessä, on huomeneen koitto.

PUNALIPPU

Punalippu, sa pilkattu, poljettu,
sa lokaan syösty vaate,
alennuksesi alhosta nouset sa nyt,
ja kanssasi kansanaate.

Kevätauringossahan hulmuat nyt,
sa kaunis, sa kallis viiri,
ja ääretön, ääretön allasi on
pyhäst' innosta päihtynyt piiri.

Kädet kuumeiset sua kantavat nyt,
proletaarien päällä sä päilyt,
ja, ah, sitä vaivoin uskoa voi:
myös pistinten kärjissä häilyt.

Rivit rautaiset sua seuraavat,
olet oppaana rintaman harmaan,
veritahrat sa veljien pyyhit pois
ja voittoon viet väen varmaan.

Olet miljoonain, olet miljoonain
nyt viitta ja tunnus ja taika.
Väris suojan suo, väris turvan tuo,
punaleimaasi kantavi aika.

ESITAISTELIJAT

Tykit Pietari-Paavalin pauhaa,
vaan taistoa eivät ne toította mieliin.
Sävel särkynyt sai tulikieliin.
Ne raikuvat rauhaa.

Ikirauhaa. Kirvonnut kansa
suruvaatteissa värjyin vie manan maaliin
valapattoisen viime saaliin:
esitaistelijansa.

Punalippua seuraten ylhää
ne taistelivat jalopeurojen lailla,
päin syöksyivät pelkoa vailta
pakon muuria jylhää.

Päin painuivat pyöveleitä.
Kuin myrskyssä vaahtoharjat ne meuras,
ja kuin meren syvyys seuras
väki valtava heitä.

Oli liikkeellä alkuaineet,
tuli uumenten uhmas ja raivos ja riehui.
Yli vainovallan kiehui
tuhon turmion laineet.

Ja hirmuvalta raukes,
tuhatvuotinen valhevarjo sen vaipui,
peto taltutettu taipui,
lumo hyytävä laukes.

Itä elpyä jälleen jaksoi.
Mut kallis sen uudestasyntymishinta.
Esitaistelijoiden rinta
sen hurmeella maksoi.

Yli urhojen ruumisvallein
tien vapauteen väki sorrettu suuntaa.
Kuin rusko, mi taivaalla puuntaa,
verivirta on kallein.

Pyhä, siunattu, siunattu veri!
Nuo nimettömät ajan sankarit ylväät,
nuo pohjakerran pylväät
ikikunnian peri.

Tykit jyskää. Kirvonnut kansa
suruvaatteissa värjyin vie manan maaliin
valapattoisen viime saaliin:
esitaistelijansa.

VAPPUSÄKEITÄ

Uni kertakin todellisuutta,
todet kertakin haaveemme hartaat:
kevät kukkurallaan on uutta,
saa umpeen jo hautamme partaat.
Kytö, hiilissä hehkunut, tultaan
kuin aurinko suitsuttaa,
sisin särjetty, tallattu multa,
ylös ehjänä taas kohoaa.
Soi kuin urut äärillä taivaan:
sen vuoro on nyt, ken kärsiä sai vaan!

Idän kärsinyt kansa suuri
tuhatvuotisen puhkaisi padon.
On murtunut sorron muuri.
Idän kylvöistä saamme me sadon,
ja kaikki kärsivät kansat

nyt kanssamme niittävät
ja suistavat ikeet ja ansat,
ja kanssamme kiittävät,
Idän heimoa hehkuvarintaa,
joka tinkinyt ei, ei kammonut hintaa.

Idän kansa kohlunsa kosti
ja kirvoitti oikeusaatteen,
käsini känsäisin korkeelle nosti
pyhän hulmuamaan punavaatteen.
Yli merten ja maiden nyt häilyy
jo viirimme viittova tuo,
puna kutsuva, kiehtova päilyy
ja vaatien vaativi luo
joka orjan, niin, joka ainoon,
mi vaipui vaivaan ja vainoon.

Ja kansojen kuorossa saamme
mekin vapausvirttämme laulaa,
me kansain kohtalon jaamme,
mekin katkomme orjuudenpaulaa.
Sama aate, mi mielet täyttää
maan ääristä äärihin, oi,
meit' aseenaan myös käyttää,
myös meille sen kutsumus soi.
Kevät käskevi työläisluokkaa:
elo elvytä, maailma muokkaa!

VAPPU

(OULUN LINNANSAARELLA)

Jäässä veet ja luonto nurja,
viima ihan syöntä viiltää,
mutta kevään huuma hurja
joka katsehesta kiiltää.
Tuli sisäinen, se syttää
kalvenneenkin poskipään nyt,
joka rintaa elähyttää,
murtaa jäykimmänkin jään nyt
orjan povesta. On kevät.
Olkoon, ett' on luonto nurja,
kunhan katseet hymyilevät,
kunhan hehkuu huuma hurja,
kunhan toivonlaulu raikuu,
kunhan liehuu punaviirit,
kunhan kallis kutsu kaikuu:
eespäin, eespäin työläispiirit!

HELATORSTAINA

Jo aukee ummut esikkojen arkain,
jo vaipuu valta talven kylmän, kateen,
jo kevät kotiutuu, vaikka varkain,
se kintereillä kulkee vihmasateen.

Jo voimatonna raukee viime suulas,
vain lännen leyhy lempeä nyt soittaa,
yö kaikkoo, kaikkiall' on siinto kuulas,
päiv' ihmeisenä, korkeana koittaa.

Ja lämmön lääkitsevän työläisrintaan
sää suvinen ja valkeus tää valaa,
työnorja, unelmoiva ihanintaan,
myös kevään karkeloihin käydä halaa.

Niin raskahastihan yö pitkä raastoi,
ies ilkeähän painui sieluun saakka,
vain kovaa kieltä kohtalonsa haastoi
ja harteet lypsyyn painoi elontaakka.

Ah talvi, talvi: veriveron veit sä,
niin kalpeiksihan saivat rusoposket
ja tyhjiks' toivehet niin monet teit sä,
niin vuolainahan vierä kyynelkosket!

Jo unhoon joudat, lumos inha laukee.
Sun lyömäs haavat kevätär nyt lientää,
aik' ahdistettuun eteen uusi aukee:
päin päivää sorrettujen suku rientää!

UUTTA LUOTAESSA

Yöst' aikain astuvat esiin
nyt työläisnainen ja -mies,
kera nuoriso käy, käy lapset,
joit' tuudussa turti jo ies.
Hämäristään rientävät rohkeet
maan työläisarmeijat,
nuo kalvaat ja runnomat ruoskan,
hien, helteen uurtelemat,
ja tarttuvat känsäisin kourin,
käsini jäykin mut jäntevin
ajan voimapyörään, mi vinhaan
jo kiihtyvi vauhtihin;
elementtinä soi jo nyt ratas,
viel' äsken mi matas.

Uutt' yhteiskuntaa luovat
nyt kiirein kuumeisin
nuo, jotk' ovat kaiken luoneet
lihaslahjoin ja aatelmin,
käsialaa joiden on kaikki,
niin templit kuin hökkelit,
teon muistomerkkien sarjat! —
Mitä kaikkea askarsit
sa raatajaluokka raihnas
mut uuras ja uskollinen
elon käskylle kaunihille:
on työtä tehtävä sen,
pitopöydästä ken elon kiistää;
työs ei ole riistää!

Uut' yhteiskuntaa ne luovat,
jotk' entinen laimin löi,
jotk' onnettomuutta niitti,
teki työtä mut pettua söi;
kodin onni joilt' oli poissa
ja rauha ja rakkaus,
ilot nuoruuden ilkkuen viety,
elo vanhana kauhistus;
jotk' aavistaa vain saivat
mitä tarjota elämä vois,
jos oikeus ohjata saisi,
jos ansio mittana ois,
jos runsaussarvesta kaataa
sais vain, joka raataa.

Tiet' uhman astuvat tälle
elon lapsipuolet nyt nuo,
jotk' anoivat auvoa taivaan,
kun ahmasi surujen suo;
jotk' armoa kerjäten päänsä
maan tomuhun painoivat
ja sielunsa autuudesta
niin kallihit lunnahat
anekirstuun kirkkojen toivat
ja nöyrinä uottivat
isän ylhäisen antimist' osaa,
johon sokkoina luottivat;
mut ah, vapahdusta vaivaan
ei saaneet he taivaan!

Ajan ankaran vaakalautaan
oman voiman nyt viskaten
he nousevat erheiden alta
vihan viiltäissä vimmaisena
joka lankeemuksestansa,
joka iskusta, minkä he sai
joka kerta, kun pilkaten petti
pyhin lapsenuskonsa tai
"ikitotuuden" haihtuva harha,
luja luottamus oikeuteen,
jota kullalla voitiin ostaa
sekä vaihtaa valheeseen;
mitä teit, mitä teit elon nurjuus?
Kova koulusi, kurjuus!

Yli maan, yli mannerten yhtä
nyt kuuluvi kutsuntaa.
On kuin kohu kuuluisi merten,
väki valtava kun havajaa
yli mailman; kun alhoista astuu
se kunnaiden kirikkauteen
ylösnousemusintoa uhkuin
veriläikkeisin lippuineen;
kun yhteiskuntaa luodaan
uutt', ylvästä, uhkeaa,
tasasuhtaista, suurta, jossa
tilan työläismaailma saa,
saa suojan harmajahapsi,
mies, nainen ja lapsi.

Mitä suurempaa, ihanampaa
elo ihmislapselle suo
kuin onnen kaikkensa antaa,
kera kaikkein kun uutta luo?
Ilo ylväämpi ei sykähyttää
sisint' ihmisen saata, ei,
kuin milloin yhteiskekoon
ken kortensa kalleimman vei.
Teko pienikin näät, jota johti
pyhä pyrkimys vain parempaan,
jota kannusti kansojen onni,
olo onneton oihkivan maan,
teko moinen on kantava juuri,
on valtavan suuri!

SYDÄNKESÄSÄKEITÄ

Jo kaikkosi yö, jota kauhistuit,
valo-aalloilla, kahlittu kansa, jo uit,
sydänkesääsi kerkästä palvot.
Karun Pohjolan päivähän kultihin loi,
se on tuoksua täynnä, se helkkyi ja soi,
juhannustasi vaaroilla valvot.

Kisa käy, veri vanhakin velloutuu.
Suo suukkoja, suo sekä saa sulosuu,
valat vannovi nuoriso armaat.
Suviyön punapuuntava aurinko tuo
parit vihkivi lempivät, laulavat nuo.
Pois huolet nyt haikeat, harmaat.

Kukat kuihtuvat: poimi ne aikoinaan,
yks' Pohjolan yö arat vie korut maan,
yks' hallan henkäys niittää
sen kaiken, min lahjoitti luonnotar, oi.
Pian synkkänä syys yli alhojen soi
ja raastaa ja riistää ja riittää.

Osas ottaos; on kesä lyhkäinen,
ohi kiitävät kirkkaus, kauneus sen,
suvi haihtuu kuin sadun saari.
Sisin sielusi siis sinä virvoita,
ja kasva ja kahleista kirvoita
proletaarien mittumaari.

NEULANKÄRJILLÄ

Vieri viesti idän puolta:
kapaloitaan kansa katkoo,
kaavat ahtaat auki ratkoo,
lieventelee suurta huolta. —

Kumouksen kumma peikko
säväytti porvariston,
tunsi tunnossaan se piston,
ulvoi peloissaan kuin heikko.

Mutta toinen viesti ehti:
laantui laine tumma tälleen,
vanha valta nousi jälleen,
kansan hurme huppelehti.

Sykäytti riemu suuri
sortoluokan sydänalaa,
nautti julki, tuumi salaa:
niin sen käydä täytyi juuri.

Sakasta, jo kyllin saimme,
ällöttää jo moinen moska,
hornaan joutaa koko roska,
kunhan koskematta vain me.

Veriin sortukoot siis joukot,
pohjakerta kurjan Venään,
silloin täälläkään ei enään
liikaa liikahtele loukot!

Seuraa viesti toinen toistaan.
Riistäjä kuin neuloill' ähkii
tai taas entistoivo tähkii:
pääse kans' ei kapaloistaan.

Mutta vaikka ajan vaaka
vielä viippuu sinne tänne,
jäykemmäks käy yhä jänne,
kypsyy kohta heelmä raaka.

Kasvaa että tohisee jo
vapauden vilja kallis.
Vanha maailma, yli vallis
laine korkee kohisee jo.

Pilkkanaurus kohta kuolee,
pahansuopa hymys hyytyy:
joskin kansa tänään tyytyy,
huomenna se vitsas vuolee!

MAANTIELLÄ

Nokinaamoin työstä palaa
kaupunkilaisproletaari,
korkealta päivänkaari
säteitensä vielä valaa.

Mutta maantievarsi-mailla
maatyömies nyt vielä raataa,
heinää hiessäpäin hän kaataa
koneen kuuliaisien lailla.

Liikkui huomaamatta, hiljaa
ohitsensa ajan henki.
Samana kuin ennen renki
korjaa korskan heinää, viljaa.

Menköön kuinka monta kertaa
laellensa mailma suuri,
rengin horisontti juuri
siit' ei siirry vaaksan vertaa.

Ajoilt' Aatamin on peru
juhtamaisuus juurin sitkein,
vuosituhantenkaan kitkein
muuta rengistä ei heru.

Oma itsensä hän ain' on.
Maata, kansaa hyödyttää hän,
mutta osattomaks' jää hän,
alin astinlauta vain on.

Ohitsensa ajan henki
liikkui huomaamatta, hiljaa.
Milloin vapauden viljaa
korjaa kalleinta myös renki?

BOLSHEVIKIT

Aina joutui vankiluoliin,
aina pantiin piinatuoliin
tai sai rikollisen maineen,
ken ei mennyt myötä laineen.

Sokrates ja Kristus kuoli,
Galileita liekit nuoli —
kutka kaikki kuolon uksen
aukas vuoksi vakaumuksen?

Ennen, niin, ja nyt ja aina.
Vanha historian laina
yhä elonkirjan täyttää,
aina elävänsä näyttää.

Niinkuin jälleen Idän mailla:
Astui oraakkelein lailla
henget ylväät esiin siellä
kaaoksen ja kauhun tiellä.

Varoittivat vaalimaansa
kansakuntaa kurjan maansa
villipedon hurmiosta,
tuomiosta, turmiosta.

Osoittivat tietä toista
ajan ankeen ahdingoista,
tietä, joll' ei haasta tykki;
jolla rauhaa sydän sykki.

Mutta nyrkki suut ne sulki,
jotka toden toivat julki,
hukka kansan parhaat peri,
vuoti viatonten veri.

Taipui kansa harvain tahtoon,
syöksyi "sankaruuden" vahtoon,
murskautui vihan muuriin,
sortui suruihinsa suuriin.

RAMPOJEN KARNEVAALI

Invaliidijunan sauhu
kietoo vaunut hunnuin taajoin,
taakse niiden kaihtuu kauhu,
ilmenevä rammoin raajoin.

Onnettomuus, oihke, nurjuus,
joill' on juna kuormitettu,
nokeen peittyä, sodan kurjuus
ohi vierii aavistettu.

Siellä täällä rujon, ramman
nojaavan näät kaidepuihin:
ken on saanut lihasvamman,
ketä koskenut on luihin.

**Mutta sisäpuolla, siellä,
siellä sodan synkin sato
kärsimyksen kolkon tiellä,
siellä karvain ihmiskato.**

**Siellä viruu vainon heelmät,
ruhjotut nuo ruumisrukat,
"sankaruuden" sairaat teelmät,
kulttuurimme viime kukat.**

**Siellä esiintyvät ajan
ihailtavat ihmeluomat,
saavutukset saaneet majan,
tekniikan ja taidon tuomat.**

**Siell' on runnottuna kansa,
siell' on rampain karnevaali.
Siellä viettää voittoansa
kaunehinta kapitaali.**

SYY JA SEURAUS

Jonokäärme kidutettu
jättipyrstöänsä puistaa,
ohi korviensa luistaa
siveysohje opetettu:

— Älä koske toisen omaan;
senhän kieltää rikoslait jo.
Tyydy erääs minkä sait jo
nälkäisien leukais lomaan! —

Turha neuvo. Laki kuollut
sille on ken nälkään nääntyy;
tielle ”rikoksen” hän kääntyy,
kun on kylleksensä huollut.

Sudeksi vain suuttuu lammas
uhkuin vimmaa uhmaavintaan,
painuu yhteiskunnan rintaan
jonokäärmeen myrkkyhammas.

Ratkaistaan vain raskas pulma
syyn ja seurauksen lailla
sanasaivarrusta vailla.
Siinä koko juttu julma.

LATSARUKSET

(TURUN HULINA)

Murhenäytelmäksi muuttuu
kumousfarssi kevätkuinen,
nälkäisten kun nyrkki luinen
yhteiskunnan kurkkuun juuttuu.

Nähdään minkä kasvun kantaa
vuosisatain kylvö kyinen,
minkä vastalahjan antaa
kauna karvas, tuhatsyinen.

Riistojärjestelmän tulos
alastonna avautuu,
pursuu kuona kuorest' ulos,
syvyys synkkä havautuu.

Aines, jonka tihutöilläään
valtio ja kirkko pilas,
ruoste, jota keksinnöillään
järjestelmä suotta silas:

Latsarusten lauma laaja
paiseineen nyt päälle töytää,
työntyy esiin niinkuin vaaja,
etsii elon pitopöytää,

purppuroiden puhki ryntää,
räjähtää kuin dynamiitti,
raihnast' yhteiskuntaa kyntää,
itse surmansa mi siitti.

NÄLKIINNYTETTY HAAMU

Taas liikkuu tuttu, tumma laine
ja muodon määrätyn saa alkuaine:
kuin nälkiintynyt haamu
nyt luolistansa kansa käy,
vaan toivottomuutta ei näy.
Sen silmiin siintää aamu.

Mi jalkeille sen saakaan? —
Se laskee ajan vaakaan
nyt raskaan, raskaan painon:
vuosikymmenien kurjuuden
ja kaiken, kaiken kauhun sen,
min toivat vuodet vainon,
toi aikakausi turhan
kyykylmän ryöstön, murhan,

aik' ammottavan haudan.
Vaan kanssa kuorman haikean
ja kanssa vaivan vaikean
se täyttää vaakalaudan
myös v o i m a l l a, mi versoi yöstä,
mi karttui joukon joukkotyöstä
ja vimmast, mi viilsi,
kun jalkoihin se tallattiin,
kun vapaus sen vallattiin
ja kuolon kuudan kiilsi.
Niin, voiman! Voimaakin se käyttää,
jos tarvis on sen kerran näyttää,
ett' ohi aik' on armon
ja lupausten pettäväin.
Se seisoo jälleen pystypäin
kuin esikuva tarmon.

Taas liikkuu tuttu, tumma laine
ja muodon määrätyn saa alkuaine:
kuin nälkiintynyt haamu
nyt luolistansa kansa käy,
vaan toivottomuutta ei näy.
Sen silmiin siintää aamu!

JÄKÄLÄKAUSI

Näin huimia hyppyjä tehty ei
esihistorialliseen aikaan:
kivikaudesta pronssikautehen vain
ja pronssista raudan taikaan.

Elo eestyi porras portaalta;
hyvä hiljaiseen tuli. Joskaan
ei suuria vuossadat tuoneetkaan,
ei taannuttu sentään koskaan:

Alas loikkasi ihminen oksaltaan
ja pähkinät suustaan sylkäs,
tult' iski, ja kirveen ja kuokan keks',
ja villin luontonsa hylkäs;

ja kaskea kaasi ja muokkasi maan,
nai, huoli ja kartutti kansaa.
Oli herransa luonto, ja niskassaan
ei vertaisensa ansaa.

Ja niin edespäin ja niin edespäin,
kunis kulta-aikahan tultiin,
hyvinvointi kun versoi ja varallisuus,
koko mailma kun upposi kulttiin,

(ja osatta orjat jäivät vain!)
niin silloin, silloin s e palas:
esiainkain vaisto ja ihminen taas
nelinkontin kulkea halas.

Ja taapäin harppasi kerrassaan
ihan alkutilaansa: paiskas
raut'-anturan alle kulttuurin,
sen raakalaisena raiskas.

Ja ihmiskunta kuin muinen taas
pian oksilla istuu ja puree
jäkäläänsä ja puuta ja pähkinää,
ja mennyttä suuruutta suree.

MIKSEI?

Juhlapuheet, runot, loihdut
miksei kautta maan nyt kaiu,
liehu liput, syty soihdut,
riemuhuudot hurjat raiu?

Miksei parvekkeilta pauhaa
pormestarit, virkaherrat,
toivo onnea ja rauhaa
niinkuin muinen monet kerrat?

Miksei immet valkopuvuin,
valkolakein laita kujaa,
lapset solmi sataluvuin
kukkavaulaa lemменlujaa?

Miksei rasvakulhot räisky
toreilla ja katuloilla,
kädet kuumeiset ei läisky
niinkuin usein ennen noilla,

milloin mikin tapahtuma
hersytteli juhlan julki,
milloin mikin ryssän ruma
syntyi taikka kuoloon kulki?

(Tarkoitan vain ruunupäitä.)

Miks nyt kerma maan niin mykkää,
miksei vapauden häitä
joka herrassuoni sykkää?

Onhan noussut notkostansa,
orjuutensa inhan alta
kauan kahlehdittu kansa,
saatu kansa, kansanvalta.

Irrallansa esiintyyhän
leijona nyt Suomen uhkee.
Siinä vasta riemun syyhän.
Miksei siis se ilmi puhkee?

Miksei ala juhla arkeen?
Vaiko vallasväki vait' on
siksi että kouran karkeen
kautta saatu vapauslait on:

Siksi että t y ö l ä i s-nyrkki
vuosisatain kaiteet katkas,
ruostuneet pois romut tyrkki,
pulman raskaan k a n s a ratkas?

Hurraisi kai herraskansa
toisellinen jos vain tapaus,
tuttua jos taivaltansa
idästä ois tullut "vapaus".

VIATTOMAIN VERI
(KERENSKIN OFFENSIIVI)

Ennenpitkää itse seuraat,
hurmahenki, uhrejasi,
jotka valhevallallasi
kuoloon johdatit kuin teuraat.

Ennenpitkää teitä, jotka
ihmishengell' arpaa löitte,
jotka varkain maanne möitte,
raastaa koston korppikotka.

Tuomionne tuskat siittää.
Kavahtakaa: syypäät kaunaan, -
syypäät synkkään verisaunaan;
kohta saatte sadon niittää.

Hurmevuohon hukkuissansa,
astuessaan piilun alle
huutaa koko maailmalle
kadotukseen käyvä kansa:

— Nähkää, jotka jälkeen jäätte,
nähkää kuinka kullan hintaan
veitsi lyödään kansan rintaan,
henkitoreissaan min näätte.

Koston perinnöksi saatte.
Tulkoon viatonten veri
päälle syyllisten kuin meri.
Kostakaatte, kostakaatte! —

RISTINPUUSSA

Nälkä, tuli, rauta, teräs
Idän ihmismassaa muokkaa.
Hiilet, joita herjat keräs,
kärventää nyt työläisluokkaa,
jolle vapauden sato
on vain piina, perikato.

Tahtoi rauhaa pohjakerta,
sopu sydämet sen täytti,
Kammos kansa kalmaa, verta,
veljestyin se suunnan näytti,
mistä hyveen juuret juontuu,
mistä kansain onni luontuu.

Mutta inhat yöllä roikkui
kiskurien korppiparvet,
sotaa syylliset nuo koikkui,
vaikka vuoti vanhat arvet,
vaikka kuolinvaivaa poti
kansa kahlittu, mi soti.

Kädet pyövelein sen paiskas
ikikadotuksen nieluun,
Idän ihmismassan raiskas,
työnsi kalvan kansan sieluun,
naulas rodun ristinpuuhun,
heitti heimon surman suuhun.

Verta valuva vain haamu
on nyt kaunis kansa kevään.
Lyhyeen loppui armas aamu
sorrn säähän synkkenevään.
Idän rajasta niin rajaan
hiipi kauhu joka majaan.

7/9.

VAPAUDEN VAIPUESSA
(ROVANIEMILÄISESSÄ JUHLASSA 9/9)

Taas tuttu toistuvi tapaus:
jo kumouslaine laantuu,
verivirtoihin vaipuu vapaus
tai toivottomuudeksi taantuu,
taas saaliikseen saa sortajat maan,
taas kansain tahto tallataan
ja kansain kaunein kaipuu.

Ei ihmisyyys saa haastaa.
Tuliputket ne vain, ne paukkaa.
Tuho, turmio kansoja raastaa,
sotaratsut raivoten laukkaa,
yhä työss', yhä työss' on luurankomies,
koko maailma on kuin helvetinlies,
koko maailma hurmeessa huokaa.

On kuin olis kaikki turhaa
mikä kannusti eespäin jo ammoin,
vain kurjuutta, kulttuurimurhaa
nyt tarjoo katsomo kammoin,
on kuin kaikk' ahmaisi hävitystyö,
kuin uhkaisi ihmiskuntaa yö
ja kaikkinielevä kaaos.

Ja on kuin kahlitut kansat
iäks jäisivät onnettomuuteen,
samat seuraisi ikeet ja ansat
sukukuntaa aikahan uuteen,
ja on kuin vaipunut voima se ois,
halk' oihkeen mi yksin johtaa vois
sopusointuun sorretut joukot.

Se voima, min yhteysaate
proletaarein sieluihin siitti,
jota heijasti veripunavaate,
joka joukot yhtehen liitti,
joka veljiksi kaikki kahlitut loi,
joka uskallusta ja intoa soi —
sekö raukes ja ratkes ja riutui?

Sekö pirstautui vihan muuriin
ja veljesvainohon vaipui,
kyy kostonko iski sen juuriin,

sekö hurmehuuruihin haipui,
proletaaritko polkien oikeuden
kulon kaamean, synkeän syttivät sen,
koko ihmiskuntaa mi uhkaa?

Ei, ei! Ei pyövelintyöhön
pala työläisarmeijan aatos.
Ei, ei! Näet turmion yöhön
ikirauhaa sen toistihan paatos,
ja hartaimmin kuin milloinkaan
pyhä kutsu nyt käy yli merten ja maan:
proletaarit, te yhtehen käykää!

Yli raunioiden ja tuhkain,
yli kuolemankenttäin laajain,
korahduksien halki ja uhkain,
läpi pistinmetsäin taajain
käy kultalangat jo veljeyden,
kuin kyyhky leijaa ihmeinen
ylösousemuksen henki.

Ja vaikka nyt vapaus vaipuu
verivirtaan ja vainoon ja vaivaan,
ei kaiko kansojen kaipuu,
ovet aukeevat onnemme taivaan
toki kerran, ja kerran kantavi myös
sadon kauniin, kahlittu joukko, sun työs
napapiirillä Pohjolan öisen.

SYYS

Käy koivu jo keltaan,
saa ruostetta raita,
yön varjossa vaanii
syys synkkä ja saita,
nukat nurmien tallaa,
valon varjoilla kaihtaa,
väriaaltojen aarteet
hämärvaljuiksi vaihtaa.

Pian kaikki, mi luo, mikä liikkuu ja sykkää,
on murskana maassa, on mennyttä, mykkää.

Ja hän, joka juhlaa
kesän kerkeän vietti,
joka autuast' arpaa
ajan kiehtovan mietti,
jota hurmas ja huumas

sulot allaan ja yllään,
koki rinnassa riemun
niin kaipiokyllään,
myös hänkin nyt huokaa: oi, mikä harmaus,
näin kaikotko kaunein sa sieluni armaus?

Vain virvaako valkeus,
jota silmäni ahmas,
katinkultaako kauneus,
jota kourani kahmas,
ja hurmio, huuma,
mi päihdytti pääni,
sekö jälkeäkään
jätä ei elämäni;
ilo, kauneus, kaikki mi soi sekä helkkää,
sekö virvaa ja harhaa ja haavetta pelkkää?

Mut hän, joka uurtaa
ja puurtavi yössä,
joka lapsesta saakk' oli
juhtana työssä,
joka kuuli kun kutsui
kevät kertakin suuri:
— On hetkesi lyönyt
nyt, raataja, juuri,
jo kahleesi katkee, jo kaikkovi kurjuus,
elos onnettomuus ja sen orpous, nurjuus! —

Hänet syys havauttaa
niin kolkkohon arkeen;
yhä jäljell' on ies
pakon kahlivan, karkeen,
kuin ennenkin eessä
on nälkä ja puutos,
tuhon, turmion toi
vain uskottu muutos:
kuin ennenkin taas sadon kiskuri korjaa,
kuin nyt ei k o s k a a n ilkuttu orjaa.

Syys harmaja hälle
nyt ruumiillistettu
on onnettomuus,
on kaunainen pettu,
on nyrkki, mi nousee
on raippa, mi raastaa,
on häijyintä herjaa
ja syytöstä, saastaa.

Näin harmaana konsaan koittiko ennen
syys ankea aikojen ammoisten mennen?

Ei, ei! Unest' auvon
taas orjahan heräs,
kun kylminä kiiluivat
rauta ja teräs,
kun oikeus syösty

oli pistimen nenään,
oli vaalittu vapaus
raunio enään,
kun valmistuin väen nääntyvän niittoon
kera vieraan sai tyly kiskuri liittoon. — —

Niin, häntä, mi uurtaa
ja puurtavi työssä,
tuho, turmio uhkaa
syyssynkässä yössä.
Mut kauaksi katsoin
halk' usvan ja häivän
hänen silmänsä siintää.
yhä pilkahdus päivän;
se sammunut ei, taa pilvein se sai vaan,
huku hurmeeseen ei valkeus taivaan.

Ei pistinten metsään,
tuliputkien pauhuun,
väkivaltahan ei,
ei kuoleman kauhuun
se ehdy, mi elää
yll' aikojen: a a t e.
Halk' ahdistuksen
vie punavaate
polon poljetun, nälkään nääntyvän uuteen
ajan armahan auvoon ja onnellisuuteen.

Ja vaikkakin kahlaa
hän kyönelemerta
ja askeleet allaan
tiukkuvat verta,
niin taannu hän ei
ei sorru hän surren,
vaan nyrkkiä puistain
ja hammasta purren
hän maassakin ryömien rientävi loittoon
ikivoittohon työn, ikihuomenen koittoon!

VAPAUSHUMUSSA

Nälän vaivoissa "vapaus" pilkkaa.
Ei nälkäinen siitä piittaa.
On juhlapuhe mi viittaa
tulevaisuuteen, kuin petosta pelkkää.
Sana sorvattu korvassa helkkää,
mut kurjuutta kuulijan sielussa silkkaa.

Katinkullasta ei olosuhteet
käy kauniimmiksi; ne ovat
yhä yhtä kolkot ja kovat.
Ja riemujen raikuen, soidessa soiton
suru kaihtavi kaukomaalimme loiton,
jää jällelle arki ja ankeat puhteet.

Humu huumaava huijausta!
Hän, jolla on ryysyt yllään,
selän kääntävi riemuille kyllään
ja mykkänä miettii ja hautoo ja pohtii.
Kenties mitä vielä hän tohtii,
jos kaikki on puijausta!

LAPPI

(VAALIVOITTO)

Jo revontulten mailla
koi kirkas kajastaa
ja valkeutt' ei vailla
yön ilkeänkään maa,
maa hankien ja hallan,
maa jänkkäin jäätävään
alt' talven taikavallan
käy päivyttänsä päin.

Kun muuall' aine laantuu
ja vaipuu vaahtopää
ja myrskyn eellä taantuu
kautt' aavan ajan sää,
niin Lappi, Lappi ryntää
kuin virta vaaroiltaan
ja uoman uuden kyntää
halk' usvan, erämaan.

Maa loihtujen ja taikain,
maa perimmäisen yön,
nyt vartija on aikain,
maa aatteen ja työn:
henk' ylösnousemuksen
sen syöpyi sisimpään,
se alhost' alennuksen
käy uuteen elämään.

Jo revontulten mailla
koi kirkas kajastaa. —
Ja Lapin lasten lailla
kun nousee koko maa:
sen työläisluokka suuri,
niin koittaa Suomen koi
ja suistuu sorron muuri
ja voiton virsi soi.

IDÄN JÄTTI

(MARRASKUUN KUMOUS)

Kuin jätti, mi maahan kaatuessaan
sai uusia voimia mullasta maan,
niin myös joka iskusta karttui
Idän kansan voima ja vartevuus.
Se taas eho, urhea, uljas ja uus,
uus haltio vaivasta varttui.

Taas vellovat valtavat pohjaveet.
Itä raadeltu, raiskattu ihmeitä teet,
taas heität jo haastekintaan
perihirviön naamaan, mi vertasi joi,
kuin moukari iskevi nyrkkisi, oi,
taas Molokin mustaan rintaan.

On kuin jyly taivaan synkeä sois.
Luot uutta ja hetkessä raivaat pois
mitä vääryysvuossadat toivat.
Valat valtion kaavaan uutehen,
verin piirretyt pyyhkit sä säännöt sen,
jotk' onnettomuutesi loivat.

Pois puoskarit laaset sa luihut nuo,
mätäpaiseita jotk' yhä uusia luo,
pois siivoat sankarit sanain,
nuo kylläät ja valheiset vaahtosuut,
papit pääoman, riiston ja veijarit muut,
tuhon tuojat ja mahtajat manain.

Kuin kuumeessa laaset sa kaikki pois
mikä vain elon terveen esteenä ois.
Panet paperikamat sa kasaan,
panet paperilait ja laitokset,
romut ruhkaksi ruhjot sa ruosteiset
ja jaoitat maan tasaan.

Suot elämän itsensä laatia lait.
Mik' on ollutta mennyttä — olkohon vait.
Ovat entiskaavat jo kuolleet. —
Olet elämä itse! Kantakohon
jalo kaipuus kasvun, mi lastesi on,
niin paljon jotk' ovat huolleet!

RAUHA

(ENNEN BRESTIÄ)

Verikarvainen peto talttuu,
ase iskevä laskeutuu,
tuli tykkein vaieten sammuu,
kita helvetin sulkeutuu.

Yli Europan kirkkotarhan,
yli jättihautausmaan
sovun enkelin siipi siukuu,
pyhä viesti nyt vierivi vaan.

Maa, kätkevä multihinsa
luut valkeat miljoonain,
veriruskea, rauhan virven
nyt vehreän versovi vain.

Mitä voineet ei tuhotoimet,
teräs, rauta ei ratkaissut,
sen jaksoi joukkotahto:
Odan kauhean katkaissut

on työläismaailman mahti,
kädet karkeat, känsäkkäät.
Väen herjatun hengen hehku
elon murskasi jäytävät jäät.

Väen herjatun hengen suuruus
tuhon, turmion kammitsoi,
verihurttain hillitsi huuman,
ajan uuden syntyä soi!

II

TULIVUORI

Tulella paasien povessa ei ole tilaa,
ahdas on aikakausien kaava,
hehkuva laava
ilmoille pyrkii, kussa on maailma aava.
Kaitkaa teitänne kääpiöt maaemon pinnalla,
vuoren rinnalla,
muuten te maksatte henkenne hinnalla
huolettomuuden;
uumenten uhma ei ymmärrä pilaa!

Kaikaa maan alta ankara jymy
kamppailusta.
Siinä on orjan huohotusta,
orjan, mi iskee elämän usta.

Kuulkaa, tuomion ääni on syvyyden soitossa
loitossa,
kaameena kaikuva hävityksen hetkien koitossa,
jahka on joutuva aika!
Katoava kerta on kepeä huultenne hymy.

Allanne maaperä vavahtaen viippuu.
Vuoren peikko on yössä
työssä.
Vielä on kummitus kalliokapalovyössä.
Mut ken tietää, kosk' on se katki?
Pian lie pitimet piukimmatki
pirstoina ratki.
Kaitkaa teitänne kääpiöt, kenties
hetkestä henkenne riippuu!

SPARTACUS

Noin minne kilvan rientää Rooman väki
nyt juhla-asussansa, miehet, naiset?
On jotain ilmassa, sen selvään näki,
suott' eivät jalkeill' ole roomalaiset.
Kai saapunut on voitonviesti juuri
tai palaa taistelusta urho suuri
ja kansa riemujuhlaan kiiruhtaapi.
Ei. Muualla nyt ompi miesten mielet
ja muusta kiihkoin haastaa naisten kielet,
uus' ilmiö nyt kansaa kannustaapi.

Jos korvaas heristät, niin kuulet varmaan
sa sanan yhden puheensorinasta
muit' äänekkäämmän, kuulet nimen armaan,
mi kaduilla ei lakkaa kaikumasta.
On S p a r t a c u s se. Hän, tuo miekkamiesi,
min nimen joka lapsikin jo tiesi,

min maine kaikui kautta Rooman rajain,
han sirkuksessa näyttää taitoansa,
ja sinne rientää ylhäiset nyt ajain
ja kintereillä kiiruhtaapi kansa.

*

Täpötäynnä on sirkus,
pää päässä on kiinni.
Mitä ylhäistä tarjoo,
suur Rooma, on siellä,
mitä alhaista kätkee,
nyt käynyt on esiin.
Ja vuoronsa jälkeen
gladiaattorit astuu
verileikkiin, mi vartoo;
pedot luolista karkaa
vihankiehuvin kimmoin
aseniekkoja kohti;
ja kanteleitten
ja harppujen helkkyin
pian raivosta riehuin
tointoiseensa iskee
erämaiden kauhu
ja käyttäjä kalvan.

Puna hurmeinen värjää
jo tanteren hiekkaa
ja ulvonta viiltää
verihuuraista ilmaa;

pää murskana horjuu
peto voimakas, villi,
ja vainaana viedään
asemiesi, min miekka
iäks kirposi kirkas.

Mut voittamatonta
yhä sankarta illan
väki malttamatonna
vait' istuen vartoo.

Jo verho aukee
ja Spartacus astuvi areenalle.
Ja niinkuin virta, min tokeet raukee,
nyt vapaana ryöpsähti suosion vuo,
vapis marmoripylväät, kun kohisi tuo;
hyvähuutojen meri,
yli äyräitten vyöryvä, sankarin peri.

Ja kädessä kalpa hän seisovi tuossa
päin pystyin, suosikki suosion vuossa;
ei kerro suun hymy vainenkaan,
ei otsansa sees,
ei kauaksi tähtäävä katseensa ees,
mitä tuntevi hän povessaan.

Kuvapatsaana seissyt on näin tovin tuskin
kuin vallassa loihdun,
kun huomaa hän hiilinä hehkuvat silmät
jo varjossa soihdun;
ne kiitävät päin,
käy leijona uhria kohti nyt näin.

Hän jättinä varttuu,
kun kalpansa kahvaan tyynnä hän tarttuu,
asu, ryhtinsä ties,
hän ett' oli kiireestä kantahan mies,
oli miekkamiesi,
mi taitaen iski ja iskuja siesi.

Ja ottelu alkoi.

Peto voitosta varmana rohkeena ryntää
päin uskallikkoa loikaten kerta,
mut silloin säilä sen kylkeä kyntää
ja vuolaasti tiukuu sen taljasta verta;
ja tuskasta kiljuin ja häntäänsä puiden
yhä päin epätoivonsa vimmoin se karkaa,
mut turhaan: hiessä ja hurmeessa uiden
peto voitettu kulkee kuoleman sarkaa.

Ja jälleen meuraa suosion myrsky
ja ympäri illan urhoa kantaa

väen valtaisen tyrsky,
joll' ei ole rajaa, rantaa;
ja harput helkkää
ja kantelot kaikaa
ja riemua pelkkää
sulosävelet raikaa;
ja ylhäiset impyet hehkuvien huumein
hänet kietovat tuoksuvien laakeripauloin
ja ruusuvauloin
ja korvaansa kuiskivat kiehtovien kuumein:
olet suuri, sa untemme urho!

On koittanut viileä, äänetön yö,
vain hiljaa Tiberin laine lyö,
kuvan kuuhut luopi sen pintaan.
Sen rantaa rientävi mykkä mies,
min synkkänä hehkuu silmien lies
ja raivo raastaa rintaa.

On öinen kulkijakummitus
jumaloitu ja juhlittu Spartacus,
tuo taikuri taidon ja voiman.
Hän nyrkkiä puistain huohottaa,
ja öinen tienoo kuulla saa
kiron katkeran vain sekä soiman:

— Minä vihaan teitä, te houkkiot,
kevytkenkäiset joutilasjoukkiot,
sua vihaan ma, Rooma suuri,
joka päivä on ainainen vihani uus,
taa naamarin kaihtuva katkeruus
kuin kyy mua puree juuri.

Sua vihaan ma surmatun äitini vuoksi,
ja taaton, min hurme kuivihin juoksi,
ja siksi, m a ett' olen orja.
Valan lasna jo vannoin ja sen pidän myös,
olen kostava, Rooma, ma sun tihutyös,
sua vartoo säiläni sorja.

Jos kostoni viipyy, ei siksi se lie,
mull' että on kukkasin kylvetty tie
ja joukkojen suosio löyhä.
Niin turhan tähden en kalpaani käytä,
en kuoloa uhmaa, en ihmeitä näytä,
niin sieluni ei ole köyhä.

Minä varron, koska mun hetkeni lyö,
jona kaunein luontuu kätteni työ,
jona taitoni tottaan näyttää.
Sinis nostaa en saa naamiotain,
sinis houkkain suosion vuoksi ma vain
saan leikiten kalpaa käyttää.

*

Ja Spartacuksen hetki löi,
löi koston kolkko tiima,
ja yllä Rooman synkkä soi
nyt vainon villi viima.

Hän nousi säkenöivin säin,
tuo miekkamiesi ylväs,
nous' orjain kanssa tuhanten,
mut hän on niiden pylväs.

Ja toden tiukan tuntea
sai Rooman kansa kauhuin,
kun katkeruuden karvas vuo
sen yli paisui pauhuin;

sen sydänjuureen saakka kun
löi Spartacuksen kalpa,
ja sankarkunnon ilmi toi
areenan urho halpa.

Ja vaikka ristinkuolohon
vei sankartiensä jylhä,
niin elää hän ja henkensä,
uus' taistons' ain on ylhä.

KÄSISSÄNSÄ KAIKKI KARTTUU —
(TYÖVÄEN NÄYTTÄMÖN JUHLASSA)

Eespäin kaukomäärää kohti
rientää työläisjoukko sankka,
toteuttaa mitä pohti,
pohja allaan varma, vankka.

Aina, aina eespäin ryntää,
taivu ei, ei taannu taaksi,
ihmisyyden pellon kyntää
kauneuden kasvumaaksi.

Vaikka raakalaisen maineen
yhteiskunta sille antoi,
vaikk' on itse orja aineen, —
ihanteita ilmi kantoi.

Aatteit' ahtamalla ahtoi,
janos hengen hekkumoita,
taiteen pyhätöitä tahtoi,
loi ja valvoi, vaali noita.

Käsissänsä kaikki karttuu,
elävän saa hengen, elää:
uusi yhteiskunta varttuu,
huomenkellot heljät helää.

ERÄÄLLE TYÖVÄENTAITEILIJALLE

Mielin nuortein murrat kaiteen,
vuosisatain rakentaman,
vakaa luoja työläistaiteen,
palvelija hengen saman,
sielut synkenneet mi syttää
kautta maiden niinkuin kulo.
Esimerkkis elähyttää
niinkuin kevätuulen tulo.

Aina työssä, aina työssä
nään mä sun kuin kaivosmiehen
hämärässä puolivyössä.
Kyllyit kahlehditun tiehen,
tylsään liikkumattomuuteen.
Eespäin, eespäin vaikka vaivoin,
irti vanhasta ja uuteen
voimill' älyn, aatteen, aivoin.

Usko, joka vuoret siirtää,
täyttää työläispoves hartaan,
leiman luomuksiisi piirtää.
Yli unohduksen partaan
henkes hehkuva sun kantaa,
osaveljes haltioittaa,
viljoin virikkeitä antaa.
Pohjakerta kanssas voittaa.

VALKEUDEN TIELLÄ
(TYÖVÄENOPISTON JUHLASSA)

Materian orjaks maine
pohjakerran kuulutteli,
alkuvaistoissaan mi eli
aatoksissaan aina aine.

Raa'aksi sen risti huhu,
voimaa vain mi palvoi jylhää,
jonk' ei ikikaipuu' ylhää
ainoakaan piirre puhu.

Muodottomana mi työnty
liejun lailla tiedon tarhaan,
tallas jalkoihinsa parhaan,
vaalijaks vain vatsan myöntyi.

Mutta moitteet panetuksen
työläisluokka luotaan torjui:
vaikka alla ikeen horjui,
vaikka alhoon alennuksen

aikakaus sen synkkä syysi,
piili povessa sen yhä
kaipuu kauneuden pyhä,
hengen hekkumaa se pyysi.

Valkamoille valon riensi,
tietoja ja totuutt' tahtoi,
sieluuns' aartehia ahtoi,
iäisikävöinnin liensi.

Penkoi luotteet pölyn alta,
huuhtoi kultaa kuonast' aikain,
omikseen sai salat taikain.
Nousi porras portahalta,

nousee, kunnes kulmillansa
voitonlehvä vehryt häilyy,
kunnes suuri päivä päilyy,
kunnes kahleitta on kansa.

TYÖN NUORISO

Työnnuoriso, oi, sinut nousevan nään
kuin satujen sankarin seppelään,
kuin taikurin ihmetarun,
nään nousevan äärestä ankaran työn,
nään nousevan alhosta aikasi yön
ja kostavan kohtalos karun.

Nään eellimmäisenä taistelohon
sinun syöksyvän, kuss' sota kiihkehin on,
kuss' soi terät kalskuvat kalpain,
kuss' uhreja vaativin, vaikein lie
joka askel, mi vitkaan voittohon vie
rivit rohkeet ja hartahat halpain.

Sinut kiilankärkenä painuvan nään
läpi ennakkoluulojen jäytävän jään,
läpi valheen vuossata-vuoren,
nään kairana kiertyvän vankimpaan
ikimuuriin henkeä salpaavaan,
nään pirstovan kahlivan kuoren.

Ja suinpäin suistavan pylväiltään
kuvat haalistuneet, kuvat haurahat nään
epäjumalten ammoisten aikain,
nään riistävän verhot värjätyt pois
tekohurskauden, jotk' kilpenä ois
vain väärinä öisien taikain.

Perut poistavan kesk'ajan kaamean tuon,
tyrehyttävän sielujen kärsimysvuon,
alas iskevän alttarit saastain,
pois piinapenkit raivaavan,
pois piinaajat myös laasevan
kirot kirkon katkerat raastain.

Näen, nuoriso työn, sinun lyövän myös
ikikahlijas, itsensä Mammonan. Työs
on suurin se, nuoriso valpas.
Kuin kuolemankaarti sa karkaat päin
eturinnassa rientäin sa ryntäät näin,
on i s k e v i n aina sun kalpas.

Etujoukkona orjain armeijan,
koko kärsivän työläismaailman
vihit itses sä sankarityöhön:
lyöt Mammonan maahan, ja kahleistaan
käsini känsäisin kirvoitat sorretut maan,
lyöt kuin tuli pitkäisen yöhön.

PYRI PINNALLE

Lyhyt hetkesi heljänä hehku,
pala puhdasta, kirkasta tulta!
Ei laatuun käy kytö miilun,
pois päältäsi kuona ja multa!

Lyhyt hetkesi heljänä hehku!
Tuli tuskan ja katkeruuden
yös synkeän kirkastakoon:
näät määräsipään pyhän, uuden.

Lyhyt hetkesi heljänä hehku!
pyri pinnalle, nouse ja riennä
ylös alhosta onnettomuuden,
kova kohtalos, ystävä, liennä!

SONETTI

Jo iltakellon ääni kajahtaa
ja työstä palaa niukan palkan saajat,
on paidat märät, hiki hajahtaa
ja jäykät ovat jäntereet ja raajat.

Taas sänkipaljaina on sarat laajat,
on sirpill' ollut paljo purtavaa.
Maa alaston ja kuhilaat myös taajat,
ne tiukkaa kättentyötä todistaa.

Ja huomispäivä jälleen hiessä uidaan,
kun varhain aamusta jo riihtä puidaan,
ja päivät seuraavat ja viikot, kuut.

Ja rikkaan aitta täyttyy kukkuralleen,
mut palkan niukan suo hän uurtajalleen,
pui riihtä raataja, saa sadon muut.

SORASOINTU

Suvinen yö.

Lännessä ei ole enää ruskoakaan.

Kaukana yksinäisellä luodolla makaan.

Eväitään kalakaveri syrjässä syö.

Torkun koiranunta. Ei häiritse mikään.

Aatos haihata ei nyt huomisen huoleen.

Tyynnä tirkistelen kuin hurskas ikään
taivaan puoleen.

Mutta muuta en nää kuin nuotiomme
sauhua karttaen kiertävän hyttysparven,
iltatähden, ja kaidan kuun kuin sarven; —
suuren suur ei taivaasta nautintomme.

Suljen silmäni siis ja kuuntelen kuikkaa,
jossain virstojen päässä mi luikkaa
taikka kuinka huojuu maininki sanaan
luodon rantaan.

Rintaa tyynnyttää tää tuokio lauha,
torkahtaneen luonnon riutuva rauha.
On kuin kaukana onnensaarella oisin,
on kuin unhoittaa muun maailman voisin,
elää ristiriitoja, vaivoja vailla
onneni mailla.

Mutta heitä, heitä, ihminen, haaveet!
Ympärilläsi yrmivät ilkeät aaveet.

Ah, sorasointu sai pian aatoksiini:
Varkain kurkistan näet kumppaniini:
istuu paadella mies ja nyt ähkien kaivaa
kukkariaan, jota ainainen vajaa vaivaa,
penkoo pennosiaan ja pohtii ja noituu,
kunnes kulmilleen niin katkera koituu
huolenpiirre, että katseeni käännän,
liikahdan ja kuin unest' elpyen äännän,
jolloin toivottoman hän touhunsa heittää,
vääntyy kyljelleen, pään sääskiltä peittää,
laillani vuorostaan on nukkuvanaan.

Valvon raskain mielin, mietin ja manaan.

Sirpaleina on hauras, haihtuva haave.
Kurkkii täälläkin siis elon arkisen aave,
iskee ihmisen sieluun niinkuin haukka.
Kuin lelu särkyvä on vain ihmisraukka:
nyyhkyttää elon nurjuutta päivät ja puhteet,
kun rusikoivat häntä sen surkeat suhteet,
oihkii orjana niiden, on vaivansa vanki.
Mut ei herruuttakaan olosuhteitten hanki.

ROCHDALEN KANKURIT

Ei totuus kaipaa kultakehtoa,
sen kuuluttaja seimessä voi maata,
ei suuruutt' yksin loisto luoda saata,
voi varjostakin valo virrata.

Ei prameutta sukutaulujen
Rochdalen miehilläkään, kankureina
he raatoi, rehki työstä kalvenneina,
myös työttömyyden tuskat tuntien.

He pohjakertaa olivat jos ken,
ja tuskin heistä neronleima loisti,
kai kasvot tuskan kärsityn vain toisti
ja kuvan näytti kurjan nälkäisen.

Mut tuskan kautta aika johtikin
suurtyöhön heidät, ahdistuksen paino
ja elonkurjuus, köyhyys, riisto, vaino
se vihki miehet urhontoimihin.

He ylvään auvonaatteen ilmi toi,
niin yksinkertaisen ja siksi suuren,
se kärsimyksistä kuin juonti juuren,
siit' elinvoiman sai, ja lohdun loi.

He osoittivat mitä heikko voi,
kun yhteen käy hän kanssa osaveikkoin:
on joukko murtumaton mahti heikkoin,
kun yhteisonnea se ihannoi!

KIRJALTAJA

I.

Ahtaassa komerossaan kyyröttää
kuin pöytään kiinnikasvaneena munkki.
Tukkaansa tuiskinut on aika luntaan,
on otsa kurttuinen ja käsi raukee
töintuskin liikuttaa voi hanhensulkaa,
mi raamattua pergamenttiin piirtää.
Niin kauan kopioinut on hän sanaa,
on koko ihmisiän kirjoittanut;
on vuodenajat vaihtuneet, ja vuodet,
vuoskymmenet jo vierineet on unhoon
ja niiden kanssa kynämiehen miehuus.
Mut keskeneräinen on yhä työnsä,
on pipliansa tuskin puolitiessään,
ja käsi käskienkin vaapertelee
kuin etana, ja silmät samentuneet
vain vaivoin sanan sanast' erottavat.

Ah' nopsimpaan kuin kynä, aika rientää!
Sen syömin suruisin myös vanhus huomaa,
kun rauhaan raihmainen jo ruumis halaa,
kun kädest' uupuneesta kynä kirpoo
ja harmaa päänsä rinnallensa riutuu.
Mut huoleen haikeahan ylähältä
hän anoo auvoa ja armahdusta:

— Oi, vallat taivahan, te avuks tulkaa
ja puolestani liikutelkaa sulkaa!
On teidän vallassanne ihme näyttää
ja tekopuoli tehtäväni täyttää.
Ah, kerskaust' ei kestä elontyöni:
kuin orja raadoin päiväni ja yöni,
mut hiiri synnytä ei vuotta — vahto
on ihmisvoima vain ja ihmistahto. —

Vaan korvaa kallista ei kaikkivalta
ja orjaa vapahda ei vaivan alta.

II.

Kuin titaani tarun,
tuo ainoa Olympon jumala, jolla
sydän rinnassa säälivä sykki,
mi näki kuink' ihmiset eksyivät yössään
ja sokkoina sortuivat elämäntyössään;

kuin titaani tarun,
mi lohduksi ihmislapsien vaivaan
tulen lennätti liedeltä taivaan,
mut koston Zeun
koki kohtalon itse niin kaamean, karun, —
kuin uljas, uhmiva titaani tarun
mies Mainzin sa myös
teit sankarityös,
teon taivaita hipovan, valtavan, välkeen,
min vertaist' ei tehty sen jälkeen.
Kuin titaani myös sä
olit valtava työssä,
kun siivillä siunasit Sanan,
tuhatvuosien mennen
mi rampana maass' oli ryöminyt ennen,
oli tuomittu kuoloon ihmisen lailla
ikimuotoa vailla.

Nyt kuolematon
sana ihmisen on,
ajan, paikan kahle on katki.
Maan ääristä ääriin kuin lintu se liittää,
yli mertenkin kiittää
ja, missä sen tielle on laadittu sulku,
maan altakin siellä nyt käypi sen kulku,
on lennossa ain'
ajatuksilla, aatteilla kansottain
maat kaukaisimmatkin, kaikki!

Mut palkkasi, palkkasi Mainzin mies? —
Kuin titaani tarun
koit kohtalon karun,
niin onneton, ohdakkeinenhan ties.

III.

Jo vuosisadat pitkät siitä siirtyi,
kun hanhensulin hitain kirjat piirtyi.

Myös jättisiivin siitä aika kulki,
kun kuolo Mainzin miehen silmät sulki.

Ja yhä valtavammaks joka hetki
saa sanan painetun nyt voittoretki.

Se tulvii koko yhteiskunnan yli,
ja kaikill' avoin aarteikas sen syli.

Se ihmisaatosten on templi ylväs,
on järjenriemukaari, — voitonpylväs.

Mut kallis on tuo muistomerkki huima!
Sen hinta tuhanten on tuska tuima.

Se tuhansien elinvoimat vaatii,
se kesken kuopataan, ken sitä laatii.

Sen rakentajat ratkeavat työssään.
Mut heitäkin se elähyttää yössään

ja viittaa alhost' ylös aamunkoittoon:
työnorja-mailman voittoon.

VUOSIORJA

Taas taakkasi heitit sa hetkeksi pois.
Tovi hengähtää sun suotiin.
Tovi lyhkäinen, ah, pian vierivä pois.
Pian saa elos entismuotiin.

Sama harmaus, henkes mi ammoin **hyys**,
sama painava pakkovuosi
on eessäsi taas: työiäisyys.
Aik' ankara ei sua suosi.

Sama tolkuttomuus, sama toivottomuus
ja tuskainen tuijotus turha
taas alkaa entinen, alkaa uus
minän parhaimman raiskaus, murha.

Taas vitkat, viipyvät viikot saa
ja kuut ikipitkät ja ankeet;
saat uurastaa, yhä uurastaa,
kunis kurjana kuoppahas lankeet.

Ilo ansion ei, ei tyydytys työn
sykähyttävä syöntäsi täytä.
Sama ain' olet astuja arjen ja yön,
sääs synkk' ei seestyvän näytä.

Kuva karmivin, karkein ja runnelluin
olet vain sa nyt luomisen herran:
tapat juhtana riittä sa suitsissa suin
joskoht' olit ihminen kerran.

Tapat rikkaan riittä, mut itse sä jäät
yhä köyhää köyhemmäksi.
Näkörannassa raihnaan miersi näät;
siin' on mitä työstäsi läksi.

Tai kenties kukkuratäysi jo on
viho viimein malja sun malttis,
osans' ottaa luonto jo lahjomaton,
lyöt, lyöty, jo viimein valttis.

Ja vuossatakahlees katkaiset,
elon tartut jo runsaussarveen,
käden käänteessä kohtalos ratkaiset,
käyt päivänlapsien parveen.

Tai — taas nuo viipyvät viikot saa
ja kuut ikipitkät ja ankeet,
saat uurastaa, yhä uurastaa,
kunis kurjana kuoppahas lankeet.

NÄLKÄISTEN KATSEET

Sitä ei ole tarvis niin tarkkaan nähdä,
voi johtopäätöksen muutenkin tehdä,
isän nälkäisen yks' ilme ramee,
yks' äidin ja lapsen silmäys samee,
ne enemmän kuin puhe pitkäkin haastaa,
ne sydäntä raastaa.

Ne kertovat vaivoista vaikeimmista,
ne haastavat herjasta, loukkauksista
ja tuskasta, jonka jo lapsi peri,
jota suoniinsa istutti äitinsä veri,
joka polvesta polveen kuin sairaus siirtyi,
löi leiman ja muotoon syöpyen piirtyi;

ne piinasta puhuu, ne syytöstä syytää
isän ilmeistä, katseista kalvaista perheen.
Sato kaunainen, katkera aikamme erheen:
viha, vimma, ne niiss' ulospääsyä pyytää!

MIEROON

Ens kertaa kerjuulle suori
emo lapsostaan. Mikä haikeus
näin häätää mierothon nuori!
Mut ankara, ah, elon vaikeus.

Mitä auttaa uuraus sitkee
ja lempi ja hellyys ja armaus,
kodin köyhän kun kylmille kitkee
kovan kohtalon hyytävä harmaus.

Aja mierothon vain ketä lemmit,
side kaunein katkaise, rukka!
Poves vaijenna ääni! Jos emmit,
viho viimeinen vie kotis hukka.

TAPATURMA

Kohtalon nyrkkiin raakaan
ratkesi raskas tiesi,
harmaahapsinen miesi.
Toit osas elämän vaakaan:
juhtana uursit ja puursit
kehdosta hautaan saakka;
tuttuhan sulle taakka.
Mutta jos kuinkakin uursit,
ain yht' ankara retkes:
turvaa taannut ei työsi,
vaikk' oli eessä jo yösi.
Ankeat iltahetkes,
rauhaa suoneet ne eivät:
käsäkättesi teelmät,
vuosikymmenten heelmät —
kaiken riistäjät veivät.

Hoipersit halk' okahiston
turhaan tuskien yöstä.
Palkaksi paljosta työstä
sait vain armopiston.

Toit osas elämän vaakaan,
harmaahapsinen miesi.
Ratkesi raihnas tiesi
kohtalon nyrkkiin raakaan.

TAKSVÄRKISTÄ KOTIIN

On miehen hartiat lypsyssä
kuin oisi hän ollut
käsirysyssä
ja selkäänsä saanut.

Ja hevonen perässä laahustaa
kuin oisi sen työnä
raahustaa
koko kulmakuntaa.

Taksvärkistä kumpikin palajaa.
On myöhäinen ilta.
Ne halajaa
yöpuulleen päästä.

Ja kumpikin vaiti nurisee:
sais syödä ja maata.
Maha kurisee
ja raihnas on ruumis.

Mut virstoja vielä matkaa on,
ja työläs tietä
nyt jatkaa on,
kun voimat on menneet.

MESTARITUOTTEITA

Joka päivä ne nään, joka päivä ne nään,
nään lesken ja neljä lasta,
nään kalpean, kelmeän perheen tuon.
Sepä katseltavaa on vasta.

Tuo suuri taituri, Nälkä, on
nuo taidetuotteet luonut
ja syvintä, sisintä itseään
tosi-innoin ilmituonut.

Ah, yleisvaikutus ehjä tuo
on vähillä keinoilla saatu.
Ei koskaan konstikas, mutkainen
ole suuren taiteen laatu.

Ja väriä vaikka yhtä vain
se tauluihinsa käyttää, —
on aina se lempinyt harmaata —
niin ihmeitä ihan se näyttää.

Ei Michelangelo, Velazquez,
ei Meunier, eikä kukaan
lie sivellintä, ei talttaakaan
niin käyttänyt suorasukaan.

On äidin ja lasten piirteissä
koko ihmiskunnan kurjuus,
epätoivo ja tuska ja kärsimys:
koko aikakauden nurjuus.

Nälän leimaa kantava perhe tuo
ihan silmissä kasvaa ja karttuu
elon symboliksi synkäksi,
perikuvaksi kolkoksi varttuu.

Repaleissaan kalvas äiti se tuo
ja nälkäiset nuo nulkit
ajan totuutta julmaa julistavat
kuin lahjomattomat tulkit.

OLKOSI KALPA

”Oma vankihuoneensa ihminen on.”
Pian päästä siis sinä salpa,
ovi aukaise, ah, ulos, onneton, käy.
Olet kahle, olkosi kalpa!

KYLÄN VANHUSVAINAJILLE

Kesken kaatanut teit' ei tuonen sirppi,
vaalenneen vei viljan vain mi vartos,
laihon kellastuneen, täys' kypsän niitti
hankien helmaan.

Uurtaen puurtaen halk' elon hyökypäiden,
otsa hiessä ja harteill' ankara taakka,
taivalsitte te kaukomaalia kohti
hankien helmaan.

Riemun raihnaan koitte, mut murheen runsaan,
kyyneleill' ilon ostitte, ohdakkeinen,
työläs, tuskainen oli kaita polku
hankien helmaan.

Koht' on ummessa taas ura uurtamanne,
kautta korven kulkeva, koht' ei kukaan
tunne tietä, mi johti teidät unhoon
hankien helmaan.

Julki kuuluta ei näät mainettanne
hautakummulla patsaat, — sammalmättään
muistomerkiksi saatte matkastanne
hankien helmaan.

LUONNON ESTEITÄ

Eläessään Erkki-vainaa katkeruutta vieroi.
Pirtissänsä palellessaan kämmeniään hieroi,
virkki, että isäntä se kyllä puita antaa,
jahka sataa lunta vain ja lahden kansi kantaa.

Mutta vierä viikkoja ja vierä vielä kuita,
vaelteli vuosiakin, mut ei tullut puita.
Pihtipielten puhki pohti itäpohja sisään.
Keuhkotauti tuima tarras köyhän perheen isään.

Yski päivän, yski toisen, kolmantena kaatui.
Takamaalla talon pinot mätäni ja maatui;
hevokset ei kerinneet tai rekikeli puuttui.
Erkin yskä itsepäinen jälkeläisiin juuttui.

NIINKUIN TUONEN JOUTSEN —

Liukui niinkuin joutsen
vanan velloin vesiin
sinilaita venho
kaislarannast' esiin.

Niinkuin tuonen joutsen
riens' se aavaa kohti.
Valkee ruumisarkku
venosesta hohti.

Arkuss' ikiuntaan
uinui tyttö nuori,
varhain valmihina
manan maille suori.

Järvi peilityyni,
sorja soutokeli,
paitahihhasillaan
airoill' istui veli.

Silmää hivelevä,
kaunis, kaunis taulu,
luonto ympärillä
helkkyvä kuin laulu.

Mietteissäni silmään
matkuetta manan,
tytön kuolemasta
sain jo taannoin sanan:

Perheen liikalapsi
toisten tieltä kuoli;
syntymästään saakka
seuranansa huoli.

Peri taaton taudin,
koko suvun surun,
osaans' ootti, isos,
sai kuin lintu murun.

Köyhyys kielsi hoivan,
tauti riisti tarmon,
kunnes kutsutulleen
kuolo antoi armon.

Liian tuttu juttu,
joka päivän satu.
Samanlainen aina
osatonten latu. — —

Niinkuin tuonen joutsen
halkoi vettä haaksi
haihtuin etäisyyteen —
vana jäi vain taaksi.

HAUTAPUHE

Sydäntalven sylin harmaan
viime valkamakses sait sa,
koirankurillasi varmaan
kortteerin näin kylmän hait sa.

Tuumit, että koska elon
sääät sä kolkoimmatkin koit jo,
voitit pahimmankin pelon,
näinkin loikoa nyt voit jo,

ilman että karsaat kielet
kadehtien soimaa syytää,
saavat rauhan ilkimielet,
karu lähtös herjan hyytää.

Meille viime koiranjuonen
myös sä teit, kun viiman purren
saamme nyt sua tielle tuonen
pakkasessa saattaa surren.

Kaunaa emme kannu tästä,
kevyt tulloon päälles hanki
päästyäsi pälkähästä,
pässinpäitten valpas vanki.

Uinuos vain siellä hyvin
alla valkovaipan välkeen,
olkoon nyt jo rauhas syvin
levottoman juoksus jälkeen.

Pahan palkan mailma antoi,
parempaa et saada voinut:
kiven kiven päälle kantoi,
mut et liioin liehakoinnut.

Kirventeli suola sanas,
ilkkus niinkuin puukko pisti,
olit pässinpäitten risti,
kummakos jos mailma manas.

Kärsinyt et elon iestä,
rakas sulle oma rata,
vaali tuo se koitti miestä,
tielläs salpaa kohta sata.

Viuhui pakon ruoska roima,
säälitön sua mailma suki,
kulki kintereilläs soima,
jätti turva, petti tuki.

Näit sä kuinka kahden puolen
taltutettuun petti tarmo
eessä raskaan elonhuolen.
Sulle vieras aina armo.

Pystynpään vain nostit pääsi,
hymyn taakse tuskan suljit,
tuomioitaan mailma sääsi,
ohi kuurona sa kuljit.

Mutta karttui kaunataakka,
varkain myrtyi mieles valpas,
työntyi poves pohjaan saakka
kiukun kyy, mi kuntos halpas.

Alkoi ahdistaa sun rintaas,
iskuvalmis ilkkus kuoli,
vaikka vielä näytit pintaas,
kalvoi sisimpääsi huoli.

Ennenkuin sa aavistitkaan,
roikuit ristipuussa, rukka,
varmasti, joskohta vitkaan,
sunkin uhmio vei hukka.

Mut ei meitä moite aja
kumpus ääreen, kuolevalla
kullakin jo tääll' on raja
ennenkuin on mullan alla.

Taltuit kun et muuta tainnut,
huoahtaa vain surren saamme.
Taivas tietäsi ei kainnut,
kaitkohon nyt kalma. Aammen.

LAUPEUDENSISAR

Lasin takaa porraspuilta
katsahtaa sain potilasta:
huokui kuolo kulmaluilta,
kevät-kukkehilta vasta.

Kuumeisina silmät hohti,
sinikirkkaat äsken aivan,
polte poskipäillä pohti,
otsa huurtui hiestä vaivan.

Nuori neito tuskan yössä
hauraana kuin haavanlehti.
Ratkes rakkaudentyössä,
alkuun kun hän vasta ehti.

Kutsumustaan kuullen riensi
minne viittas raskas maali:
vaikeroivain vaivat liensi,
sairast' ihmiskuntaa vaali.

Hirvittävän taudin tiellä
liikkui niinkuin henki harras,
askel askeleelta siellä
vaani tuonen tumma parras.

Nöyränä näin uhriks antoi
nuoruutensa aarteet armaat.
Kärsivien kuormaa kantoi,
haihdutteli huolet harmaat.

Riensi kilpaa kalman kanssa,
saalistaan mi valvoi, vuotti.
Uskallikko! Innoissansa
liiaks' ihmisvoimaan luotti.

Ihmett' elämältään pyysi.
Todellisuus tiukka kosti,
nuoren elinvoiman hyysi,
päättään kolkko kuolo nosti.

Niinkuin lintu siipirikko
niinkuin vilun viemä kukka
lepäs lyöty uskalikko,
virui vuoteellaan nyt rukka.

Mutta vaikka huolenhuntu
samertuneet silmät saarsi,
vaikka tuiman tuskan tunto
kalpeit' ohimoita kaarsi;

vaikka vaiheill' elon rajan
väsähtänyt henki häilyi —
yllä raihnaan tomumajan
niinkuin sädekehä päilyi.

Puhki silmäin kuumekuoren
sielu kirkastunut hohti,
hyve hehkui poven nuoren,
kaikki uskaltaa mi tohti.

Säihkyi säteet sankarkunnon,
jot' ei taistotanner tarjoo,
jot' ei kaihda moite tunnon,
väkivallanteot varjoo.

1916

MUMMON VUOTEEN ÄÄRESSÄ

I.

On mummo väsähtänyt. Vuotehella
hän päivätyönsä jälkeen levähtää,
ja unelmansa kiittää kaukaisella
maall' aavistuksen, jot' ei silmä nää.

Niin raskas, pitkä oli päivätyönsä,
mi voimat vei, mut niukan heelmän toi;
sai raataa raukka päivät, huolla yönsä
ja olla onnellinen minkä voi.

Mut vaiheet kohtalon hän tyynnä kesti:
jos selkä köyrtyikin, niin mieli ei;
hänt' eloninto auttoi ainaisesti;
toi päivä lohdun minkä toinen vei.

Ja kylvö työn jos toikin hälle kadon
ja sai hän pettymyksen palkakseen,
niin toinen versoi, varttui, kantoi sadon
ja hääti huolen, kuivas kyyneleen.

Se lemmen oli. Harmaantuissa hasten
ja elonhämyä ehtiessä hän
näät sylhinsä sulkea sai lasten
ja lastenlasten lauman lempivän.

Se hänet ympäröi kuin ilta ehti.
Ja mummon täytti onni autuain,
kun ties hän että kasvoi kaunis lehti,
jos surkastuikin vanha varsi vain.

II.

Ei totta ole että mummo hourii,
joskohta outoja nyt ongelmoita
hän pohtii itsekseen ja virkkii noita,
kun kuolon kylmä käsi häntä kourii.

On tuhat mielikuvaa sielussansa
ja moni entismuisto mieleen palaa
ja moni haave nyt, mi hautui salaa,
käy päivänvaloon esiin piilostansa.

Hän nuorentuu ja uudellensa elää
taas lapsuutensa aikaa armahinta,
on silmä sees, on riemuraikas rinta,
ja toivonkannel kaunokieli helää.

Ja kohta helmass' on hän lemменkevään,
tuon ajan armaan: kaiken muun hän hylkää
ja aatoksissaan jumaloi vain ylkää
ja riutuu silmäpariin hymyilevään.

Käy yhä eespäin mummon mieteretki:
on morsian hän nyt, hääsoitot soivat
ja laulu kaikaa, vieraat karkeloivat,
on hänen haaveittensa harras hetki.

Ja nyt hän on jo puoliso ja vaimo.
Ja pian muuttuu jälleen tuttu taulu:
jo kehto keinahtaa, soi tuutulaulu
ja pienokaista vaalii äiti aimo.

On valoa, mut on myös varjoakin,
niin ripeästi mennään myötämäki:
pian paareilla hän kalleimpansa näki;
ei auta: pohjaan kalkki katkerakin!

On varjoa, mut valkeuspa voittaa.
Hän tuskin huomaakaan kun kohtasillään
ja uusi polvi astuu ympärillään
jo uusi onnenaika armas koittaa. —

Niin uskoon mummo unelmoi. On hoppu
häll' uudellensa elää kaikki vielä,
kun kuolon kulkuset jo soivat tiellä
ja tuossa tuokioss' on kaikki loppu.

KUOLINVUOTEELLA

Ripitettiin Reeti rukka,
valmisteltiin kuolon kehtoon,
oli tullut heikon hukka,
saavuttanut sairas ehtoon.

Katsoi mies, mi tuskaan nääntyi,
puolisoon ja lapsijoukkoon,
vielä valju katse kääntyi
kehdon puoleen pirtin loukkoon.

Katsoi, mietti mielin*karvain
onnetonta osaa mieron,
harmajaa niinkuin vain harvain,
pohti valtaa elon kieron.

Kaikki nyt niin päivänselvää:
houkan huolta, hukkatyötä,
tuskin auvonpäivää kelvää,
muuta ei kuin murhe myötä.

Varrotessa vaiva varttui,
murtui miehen mieli vankka,
pettymysten kuorma karttui,
huolenyö kun yltyi sankka.

Astui alla pakon ikeen
pyrki turhan tiensä päähän,
kunnes turtui tuskanhikeen,
eksyi epätoivon säähän.

Eikä noussut jalka enää,
vaiva jännervoimat halpas,
voittanut ei taudin tenää,
joka miehen matkan salpas.

Tuonen tummaan majaan käyden
riutunut nyt Reeti näki
kurjuutensa mitan täyden:
eessä köyhä kotiväki,

lapsilauma repaleinen,
valju vaimo, puute, huoli,
peru taival ohdakkeinen,
itse vaikka väistyi, kuoli.

Aina sisimpäänsä saakka
karmi häntä tieto haikee,
että kantamansa taakka
omaisille jäi, tuo vaikee;

ettei kuolossakaan vielä
ratkea tuo mieronpulma,
vaan on vaimon, lasten tiellä
sama elonuhka julma.

Mietti mielin ramein, valvoi,
epätoivo kyynä puri,
oma soima sorti, kalvoi,
elon synkeyttä suri.

TORPAN TÄTI

Lakki päästä! Torpan Karo
viime untaan uinahtaa.
Pilkoin muistamasta varo
harmaahasta vainajaa.

Miesmäinenhän oli kyllä
Karoliina tosiaan:
miestensaappaat, — takki yllä,
naista sarkahame vaan.

Miesten toimissakin liikkui,
kynti, että kivet soi,
kuokka kämmenissään kiikkui,
ojat oivat lapioi.

Nuotanveto mielitöitään
vielä varsin vanhoillaan,
tuskin maltti maata öitään
kutuaikaan ainakaan.

Marraskuussa, kun jo jäässä
kiilui tyynet poukamat,
kiskoi nuottaa pakkassäässä,
että tauot naukuivat.

Aina asti eloniltaan
puolin päällisin kuin mies.
Mutta mitä pohjimmiltaan,
sitä vieras tuskin ties,

Mitä kätki ulkokuori,
mitä piili povessaan,
sen ties täysin yksin nuori
omaistensa polvi vaan.

Tiesi suuren lemmen saaja,
suku armas, omainen,
että naisen sydän laaja,
sykki alla kuoren sen.

Sydän harras, harvinainen,
jolle vieras itsekkyyys,
suvulleen mi sykki vainen,
suvun yksin olla pyys.

Sille, niin, hän uhriks' antoi
naisenpiirteet aikoinaan,
kun hän miehen kuorman kantoi
huoltain, puoltain orpojaan.

Kun ei kättä aurankurkeen,
kun ei kouraa kuokkahan,
nälkävuotten varjon surkeen
näit kuin seinän seisovan.

Katos pitkin pyörtänoitä
naisellisuus hento niin
raataessaan miesten töitä
aina voimiin viimeisiin.

Palkkanansa ainoana
vastalempi omaisten,
hellä katse, kaunis sana,
sopusointu yhteinen.

Lemmen liehtoi lempi julki,
kantoi kylvö kasvun tään:
hellät kädet silmät sulki
vaipussa vanhan pään.

Sai mit' ei saa rahallakaan
moni manan ma^tkamies:
lemmen hoivan varman, vakaan.
Kaunis vainaja sun ties.

HASSU HANNU

Ison-Peltolan metsässä vahdittiin,
ken konnantöihin saikaan;
kulovalkea siellä syttyi näät
joka viikko samaan aikaan.

Petäjikköä parasta polttanut
pahantekijä ain' oli palan,
kun sammutustöihin saavuttiin,
kyläläiset kun saarsivat alan.

Ei laatuun käynyt se kauempaa:
Iso-Peltola raivosta itki,
pui nyrkkiä, hihkui ja hyppeli
ja haiveniansa kitki.

Nimismiehen haukkui ja poliisin
ja lautamiehet vielä.
Se auttoi: mies joka talosta
pian kykki vahdissa siellä.

Meni päivä ja toinen ja kolmaskin,
ei mitään nähty, ei kuultu;
kanervikossa maattiin, sen kummempaa
kun siit' ei tulevan luultu.

Mut annahan olla, kun neljäs sai
nyt vartiopäivä kuuma
ja yltyi tuuli, niin toimeen taas
tuli turmantuojalle tuuma.

Yhtäkkiä keskeltä korpea
savupatsas synkeä nousi,
pian toinen ja kohta kolmaskin
sinitaivasta kohti sousi.

Oli metsä ilmiliekissä,
tuli levisi niinkuin laava;
oli päivä polttanut kanervat,
kuin ruutia vain oli naava.

Joka suunnalta riensivät vartijat
pian myös tuhopaikkaa kohti.
Kehä räiskyvä, korven korkuinen
tulijoiden silmihin hohti.

Ja keskellä kehää seisoi mies,
jota liekit jo nuolivat melkein, —
polo Hassu Hannu; hän kauan jo
oli kulkenut oudoin elkein.

Oli kulkenut hullun kirjoissa,
ja ehkei aivan suotta,
siit' asti kun Peltolasta hän
oli lähtenyt kesken vuotta.

Oli käsky kytkeä kiinnī mies,
mut ken meni surman suuhun?
Tuli-ympyrä hehkuvan hohtava
yhä laajeni puusta puuhun.

Iso-Peltola turhaan nyrkkiä pui.
— Mene itse, virkahti joukko.
— Niin, niin, tule ruoskines renkisi luo!
nyös lausahti kehästä houkko.

— Tule ruoskines hullun renkisi luo,
tule luokseni, ellet sä pelkää,
on tuttu sun raippasi; muistatko,
miten mäikyi se renkisi selkään?

Tuon päivän Peltola muistatko,
jona järjen päästäni puit sa,
jona heilutit kiskuri-valtikkaas
ja kiskurilakias luit sa?

On mulle se niinkuin eilinen,
on niinkuin eilen vasta
ma oisin kosto vannaon
pois lähtenyt Peltolasta. —

Iso-Peltola suuttuu suunniltaan,
hän ei näe selvää surmaa,
tulimuuria ei näe murhaavaa.
vaan ryntää kohti turmaa.

Ja ryskyen sortuvat suuret puut,
tuli räiskyy ja riehuu ja hohtaa.
Ei kenkään nää mitä tapahtuu,
kun toisensa kostajat kohtaa.

TALVITARINA

Talo Kontsaan kummulla nousi
kuin kerskaton vaurauttaan,
ja mahtavampaansa Kontsas
ei tuntenut seudullaan.

Oli lippaat kultia täynnä
ja vainiot viljoja loi,
täpötäynn' oli aitat uhkeet,
salo riistaa ja laidunta soi.

Ja muut' ei Kontsaalla huolta
kuin tyttären naittaminen,
isän mahtavan moisen miehen
oli määrä saada sen.

Talo Pentin häämötti kaukaa
selän toiselta puolelta. Mies
oli raihnas ja vanha, mut maine
hänet upporikkaaksi ties.

Häll' arpa lankesi Kontsaan:
hän tyttären naikohon,
kun naimaikään immyt
vain ensin ehtinyt on.

Ei taaton aikeista tiennyt
ilonhuoleton impyinen,
heloposkinen hento Helka
koru keijuva keväimen.

Omat häll' oli lapsenhaaveet,
hän kuunteli vain sydäntään,
kun kukkakumpuja kulki
tai mättäälle painoi pään.

Oli kisakumppaninaan
nuor' Unto rinnallaan,
soma, sorja nuorukainen,
hän vaikk' oli arvoltaan

vain renkipoika, min seuraan
oli uskottu immyt tuo.
Ah, nuoruus! Se kieltää kaiteet
ja esteet tieltään luo!

Ikä yhteen johti heidät,
oli nuoria kumpikin,
he katsoivat toistensa silmiin
ja toistensa sieluihin.

Ja outoja maailmoita
he löysivät toisistaan,
koki kumpikin riemun rikkaan
ja onnen autuaan.

Ja ystävydestä lemmen
sulokukkanen puhkesi näin
ja versoi ja varttui, kunnes
syys synkkä sen runteli jäin.

Kun käräjämatkalta kerran
palas Kontsas, hän vimmastuin
näki toistensa rinnoilla nuoret.
Kiros silloin hän kimmastuin.

Ei halpa palkkarenki
hänen eessään armoa saa,
hänet hääti hän pois, ja immen
hän salpasi telkien taa,

ja viimeiseksi viestin
hän joudutti Pentin luo:
jo huomenna, jos on nopsa,
hän kihlamaljansa juo.

Ne juotiin, ja syksymyöhään
häät määräsi Kontsas. Kuin
unikulkija vain oli Helka
nyt tahdoin taltutetuin.

Ja syksyllä, kun jo riittyi
sinivelloivat selkäveet,
talo Kontsaan riemusta raikui,
soi loitos hääsäveleet.

Mut karkeloidessansa,
läpi huuraisen ikkunan
näki nuori Pentin rouva
tutut piirteet pilkottavan.

Ne kutsui, ne käski, ne kiehtoi,
ne vaatien vaativat luo.
Hänen korvissaan humu kuoli
ja vaikeni sävelten vuo.

Häähuoneesta hiipi hän hiljaa
ja kiitain kiiruhti pois
nyt Unnon uottavan luokse
kuin taiottu ollut hän ois.

He riensivät järven jäälle
kuun kultaista juovaa päin.
He aikoiko välttää vaaran
vai kuoloonko syöksyä näin?

Sitä ei taru kerro. Se jatkaa:
pian jäljillä karkurein
oli Kontsas kosta vannonin.
Hän ratsasti suorin tein

läpi viidakon, rantaan vievän,
ja kannusti ratsuaan
suin päin alas riitejälle,
yön yhden vanhalle vaan.

Ja hääväki, rantaan käyvä,
näki nyt näyn kauhuisan:
kuun juovaan upposi nuoret
kera kostavan Kontsahan.

Hilehautaan he kolmisiin vaipui,
sees vilkkui tähtiyö
ja kummun kirkahan umpeen
loi hyytyvä talviyö.

Mut vieläkin — virkkivät vanhat —
näät kuudanöinä kuin
mies railosta nousee ja nainen
kera käy päin hunnutetuin.

He toistensa rinnalla rientää
kuin kintereillään ois
yhä vaaniva vainohenki,
joka vieläkin turmaa tois.

Ja jää kun jäykkä paukkaa
ja vonkuu ja vaikeroi,
niin virkkivät vanhat: jälleen
isän ankaran soima soi!

J A A N A N J A N N E

Jaanan Jannen suvun laatu
suur' ei ollut: huorinsaatu
niinkuin itse emo ennen.

Äiti joka loukon luuta,
säästämättä suikki suuta,
suikki suuta, tarjos muuta.

Isästä ei tiennyt kukaan,
herra toisen huhun mukaan,
toisen mukaan rantajätkä.

Jannen muodossa ei vikaa;
ellei oisi ollut likaa,
kehdannut ois kerskatakin.

Mieli myöskin potra vallan
täplärikkaan pinnan alla
mutta varsin vaalinnatta.

Urhontoimiin varhain huuma:
linna likakaivo, ruuma,
rottajahti jaloin leikki.

Nuuski joka nurkan, urkki,
nuohos, katsoi, kulki, kurkki,
takapihaan pian kyltyi.

Houkutteli laaja latu,
ihmisvilinäinen katu,
katu sekä katuoja.

Aukes uusi mailma siellä.
Täysin keuhkoin sai hän niellä
kiihoittavaa ulkoilmaa.

Säveleinä korvaan soiden
kaikui iskut kavioiden,
naisten nauru, miesten melske.

Ärsyttivät silmää sankat
ihmisparvet, vaunut vankat,
elonriikkaus ja -riemu.

Houkutukset hurjat liehtoi,
katu kaikkivoipa kiehtoi,
ajoi ahnas onnenjano.

Tunsi kohta joka loukon,
valion sai saattojoukon,
oppi yksikaksi kaiken.

Tiesi ajan, paikan suhteet,
käytti hyväksensä puhteet,
sieltä, mistä sai, hän sieppas.

Mutta sattui joskus niinkin,
että joutui satimiinkin,
paukun sai ja potkun päälle.

Mut ei koskaan kauan surrut,
viel' ei murhe mieltä purrut
eikä raisu luonto laannut.

Koulu vasta järkähytti
rinnan rauhan, tuskan sytti
ensi kerran elämässään.

Paljon painoi järjenväljaat,
tuskin muuta jäi kuin paljaat
rikkaruohot sielun sarkaan.

Yhden oppi siellä toki
minkä sitten täysin koki,
kun jo kulki kuolaimissa:

pakon. Sen vain maailma myönsi,
se se taipaleelle työnsi,
se se vihdoin tunnon turti.

Nuorukaiseks nulkki varttui,
kadullakin ikää karttui,
liian ahdast' alkoi olla.

Mankui maha tavan takaa.
Syntyi tuosta tuuma vakaa,
varsin vakaa: käydä työhön!

Luuli, että mistä piittaa,
minne taipumukset viittaa,
sinne voi hän mennä mielin.

Mutta kalkin karvaan niellä
pohjaan sai hän murhemiellä:
astui elonpakko esiin.

Loppui oma valta, vaali,
sokkona hän hyöri, haali,
sai min toinen salli hälle.

Typistettiin tahto taiten
aina askeleita kaiten.
Mutta sappi sankka säilyi.

Niinkuin jousi myöten antoi,
mutta pinnan alla kanto
katupojan kaunan karvaan.

Koitti, kärsi, kesti, uotti,
kauan kanto kuormaa, luotti
elämänsä pääsinpäivään.

Mutta epätoivo ehti.
Silloin loppui maltti rehti,
rajan rasti lyöty luonto.

Kiukku kiehui, kosto huumas,
tihutöihin käydä tuumas,
velanmaksuun velkojatta.

Mutta oli mennyt mies jo,
selvän tehnyt tuskan ies jo,
mieli, mietti, mutta empi.

Lauennut ei enää loukku,
raukes kokoon konnankoukku,
lyyhistyä myös itse mieskin.

Kylyi kohtaloonsa karuun,
pisti tylsän päänsä naruun,
antoi paltun maailmalle.

Mitäs tässä suotta, mietti,
hunninkoon kun reitti vietti,
ajatella, aprikoida.

Oli kyllin aprikoinut.
Yhtä vain ei silti voinut:
elon tyhmyyt' ymmärtää hän.

Riisti toinen toista, petti,
ovelampi tyhmän ketti,
käytiin kiinni kynsin hampain.

Eteenpäin ei askel kannan,
kangastaa vain mainen manna
päivämatkan päässä aina.

Sortuu siinä sorjempikin.
Miettimättä kohta likin
murskaa kallon kantapäällään.

III

KÄY KULKUNI KORVEN KAUTTA

Niin hartaana nuokkuu luomakunta,
on hämärän herttainen hetki,
vain hiljaa huojuu pensas ja puu,
on vaiennut äänet jo viimeisetki,
ja metsänrannasta kohoo kuu.

Käy kulkuni korven kautta, ja mulla
kuun-kultainen on reitti,
minä astelen vaiti ja varoen
kuin varjo, min kuuhut taakseni heitti,
salon halki harmajan, hiljaisen.

Ja sanaton hartaus syömmeni täyttää,
on seutu kuin pyhää viitaa,
ei tunne nyt poveni tuskia maan,
ei murhetta, ristiriitaa,
on rintani riemua tulvillaan.

Yhä tahdotonna ma eespäin astun
salapolkua niinkuin yöllinen aave,
moni syttyy syömessä aatos uus,
moni herää herkkä haave,
pyhä, suuri kun niin on hiljaisuus.

Minut lumosi yö. En tiedä ma enää
mikä jalkani johdatti saloon,
elo entinen on kuin loihdittu pois,
olen joutunut uuteen valoon.
On niinkuin korpi mun kotini ois.

On niinkuin korvessa kasvanut oisin,
sen mahlaa juonut ja pyytänyt riistaa,
ja katsellut kaukaista maailmaa,
sekasortoa sen, sen kiistaa
kuin vieras väistäen, loitompaa.

On niinkuin lainkaan kilpasilla
en olisi ollut sen sokkeloissa,
en erehtynyt, en eksynyt, en,
en harhaillut korvesta poissa,
vaan aina astunut lapsena sen.

Vain korvessa ollut ja korpea käynyt
ja korven kaikuja kuullut,
ja korven imeä lempinyt vain
ja kauniimmaksi luullut,
ja hälle laulanut laulujain. —

Näin unelmoin minä yksin yössä
kuin korvenpoika sorja,
vaikk' outona astun ma polkuja sen,
olen ahnaan maailman orja
ja kannan painoa kahlehien.

SONETTEJA

I.

On niinkuin oisi eessä ristirauta
ja telki tiukka, sydän sairas on,
ei ovelinkaan itsepetos auta,
jo määrä täys' on kolkon kohtalon.

Yö eessä ammottaa nyt niinkuin hauta,
on elontoive turha, tolkuton.
Lyö lukkoon, Tuonen mies, siis arkkulauta
ja piste piirrä jälkeen hunningon.

Kuin hukkuva ma tartuin oljenkorteen:
lie elonvaivaan jokin järkisyy,
joskohta viisas punoi nuoran orteen,

kun rintaa ratki kalvoi kauhun kyy.
Mut tuiki turhaa työtä tein mä, houkka.
On heelmä kypsä. Iske kiinni, toukka!

II.

Joko hukka mun peri? —
tuot' äänettömyydeltä urkin ma vain,
kun tulvahti tuska, tuli murhe kuin meri,
tukipaikkaa ja turvaa ma turhaan hain;

sydän vavahti, seisahti veri,
perus järkähti, pois olin pohjaltain,
hajos minuus, ma olin kuin outo ja eri,
ja jos hairasin taa, typötyhjän ma sain.

Ei hetkeni lyönyt,
olin ehtinyt vain toden äärehen tiukkaan,
oli vastassa korpi, mua vartosi työ nyt

ja arki, oli pakko mun tyytyä niukkaan
ja unteni purppurat ryysyihin vaihtaa
ja menneeltä katseeni kaihtaa.

III.

Oli taistelutanner aava,
ylt'ympäri nuolet viuhuen soi,
veri ryöppysi niinkuin laava,
kun saalista viikatemies lapioi.

Oli kuolleet käsky ja kaava,
kukin iski min taisi ja tohti ja voi,
rivi riviltä, rinnassa haava,
väki kaatui ja vaikeroi.

Kera muiden ma ryntäsin, koitin
esimerkkiä seurata sankarin parhaan,
sodankannelta kuurona soitin,

mut sorruin ja tuska mun syöntäni raastoi.
Ohi astuva ilkkuen haastoi:
hyvä mies, mut tähtäsi harhaan!

TUSKAN TUOKIOINA

I.

Taas saapui sairas hetki,
käy kuolonkolkko retki
nyt kautta tuskan tälleen
taas korpeen jälleen.

Päin erämaata kääntyin
mies mieron rientää nääntyin
taas taakseen katsomatta
ja seuraajatta.

Ei kulje kanssaan kukaan,
vain elonkammon mukaan
sai yöhön yksinäisen
hän viiltäväisen.

Se seuraa kintereillään
hänt' epätoivon teillään,
ei ohi käy, ei jätä,
ei kaiko hätä.

II.

Pois heitä sydänrukka liiat haaveet,
ne pilkoin pettävät, ne vievät harhaan.
On todellisuus tiukka: huolen aaveet
pian rauta-anturoin käy untes tarhaan.

Ei unelmista elon arkivaivaan,
vie liian vinhaan sadansylensaappaat,
ja pilvilinnaa toden toukka kaivaa,
se maahan romahtaa kun käsin kaappaat.

III.

Kai luulet, tuskan ilkkunaama peikko,
ma että raippaas ratkean ja murrun.
Se harhaluulo on: ma olen heikko,
mut sortamalla sorru en, ma turrun.

Ma puolta käännän vain kun siimas sinkuu,
kuin parkki nahkaan on sun iskus selkään,
ma tunnen kyllä kun sun vitsas vinkuu,
mut vaikerrusta kuule et, en pelkää.

Ma että sain sun saatokseni, riittää.
On toista tunnustaa vaan toista sietää.
En aio nöyrtyä, en aio kiittää,
vaan minkä kestää mies, ma tahdon tietää.

VALMIINA

Syksyaamu selvä, kuulas,
heräjää jo usvan takaa,
vait on öinen viima suulas,
tyynnä myrskyn mahti makaa.

Soissa huuran huntu häilyy,
välkkää maa ja puu ja lehti,
koi, mi pilven alla päilyy,
huomenruskon eellä ehti.

On kuin päänsä taivuttaisi
kohtalolleen luomakunta,
että talvi vaivuttaisi
uinumaan sen unhon unta.

Katson kauas taivonrantaa
yli avovetten aavain,
auvon aatos mieltä kantaa,
kaikkoo tuska tunnon haavain.

Mielin rinnoin rauhallisin
elontalven taakan sietää,
tulkoon vaikka yö jo pisin,
sainhan päivän riemun tietää.

KOLJONSELKÄ

Kuin talven rinnassa haava
yhä auki ammottaa
tuo Koljonselkä aava.
Kun katsot, niin kammottaa.

Lumivaippaan kietoi tiukkaan
jo talvi sen rantamaat,
purot puutuivat jäähän piukkaan,
suot riittyi ja huurtui haat.

Maall' aisakellot helkkää
ja rientää suksimies,
jo aikoja talvea pelkkää
muu luomakunta ties.

Mut Koljonselkä aava
yhä auki ammottaa
kuin talven rinnassa haava.
Kun katsot, niin kammottaa.

Hile hautautuu sen nieluun,
lumen ahmaavat aallot sen,
kuin kätkeyty syvyyden sieluun
ois helvetti hehkuinen.

TALVIYÖSSÄ

Kyll' on pimeyttä!
Maailma kuin syttä,
lunta näkymätön pilvi syytää,
hiuteet naamaan sinkuu,
viima vonkuu, vinkuu,
syöntä kouristaa ja suonta hyytää.

Jälkes tuisku tukki.
Pimeys kuin lukki
joka pensaasta ja puusta kurkkii.
Tuskin eespäin voit sa,
harhaan haparoit sa,
jalkas uupuneena tietä urkkii.

Silmäs yöhön uraa
niinkuin kaira puraa.
Umpikuljuss' olet kahdenvaiheen.
Epätieto lamaa.
Kaikkialla samaa,
koko mailma on kuin käynyt kaiheen.

On kuin elos ankeen
hautaisit jo hankeen
viiman veisatessa viime virttä.
Tyhjää käsi kajoo,
untes silta hajoo,
toukka kaluaa sen viime hirttä.

KEVÄTMYRSKY

Horrosunta.

Jähmettynyt luomakunta.

Kinos kasvoi kyläin yli,
ammollaan on talven syli.

Katsot länteen, katsot itään,
mutta et nää muuta mitään:
silmänkantamaton hanki, hanki;
ihmissielukin kuin vanki, vanki;
niinkuin myrkky syöpyy kauhu sisimpääsi:
Loppu lohdutonko?
Viime tuomionko
luonnonlaki lahjomaton sääsi?

Mutta niinkuin vastaukseks etäisyys nyt huoahtaa,
tummuu loitto taivaanranta, on kuin vavahtaisi
maa;
äänekkäämmin, äänekkäämmin ähkii nyt jo
kaukaisuus,
kunnes äkin ääntä täys' on ympärilläs avaruus.

Kevätmyrsky, kevätmyrsky, herranilma ilmeinen!
Kaikkialla vinkuu, vonkuu, pauhaavat jo puuskat
sen,
niinkuin jättiraiti liehuu lumiaava aukea,
ääneen vaikeroi jo viita, huokaa korpi raukea.

Luonnonvoimain temmellystä tutkit vaiti tuijottain,
kauhus katoa, pelkos poistuu, rintas täyttää
riemu vain.
Kevätmyrsky, kevätmyrsky! Tuhotöitä teet ken
ties.
Vähät siitä, kunhan taittuu talven jäykkä, jäinen
ies.

Vähät siitä, siellä täällä vaikka kaatuu laho puu.
Katso! Kohti korkeutta vesat vehreet kurkoittuu.
Muusta viis, kun harmaja vain haihtuu
liikkumattomuus.
Kun vain henki heräjä ja alkaa aikakausi uus!

KEVÄTSÄDE

Kuin vallaton poika se leikkii,
yli pöykkyjen kiipee ja hangilla keikkii,
kuperkeikkoja heittää ja huitoo ja huiskii
ja nietoksen niskassa muiskii.

Ja raisuna räystäällä hyppii:
lunt' ahmivi nyt, jääpuikkoja nyppii
ja kaivaa kattosammaleet esiin
ja kurkkii pääskysten pesiin.

Mut kyllästyin jo ikkunan puhki
yks'kaks pian pirtin puolelle huhki,
käy nurkasta nurkkaan, nyt orsilla kiikkuu,
taas lattiapalkeilla liikkuu.

Vaan ahdasta sillä on siellä.
Pois käy, kuin karkuri kohta on tiellä,
yli peltojen puikkii ja piilevi lehtoon,
näkörannass' on ruskossa ehtoon.

Ja ihminen ilmiön eessä
hymysuisena seisoo, mut silmät on veessä,
ja ääneti anoo: Oi, säde sees sä,
elo elvytä! Taikojas tee sä!

Hinta 12: —